

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

ประชาธิปไตยกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล

จัดทำโดย นพ. ไพโรจน์ บุญคงชื่น
รหัส ๖๔๐๙๒๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิตិธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๙
วิทยาลัยศาสตร์รัฐธรรมนุญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนุญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนุญ

ประชาธิปไตยกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล

ประชาธิปไตย เป็นอำนาจการปกครองของประชาชน โดยมีหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๑.หลักความเสมอภาค เป็นความเสมอภาคทางโอกาสบุคคลจะได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาลและการให้บริการจากรัฐได้อย่างเท่าเทียม ๒.หลักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ ต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้ป่วยและต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมาย ๓.หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ๔.หลักการใช้เหตุผล เป็นการใช้หลักเหตุผลมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และต้องมีการเคารพสิทธิ ๕.หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ระบบบริการสาธารณสุขและการจัดการสาธารณสุขในปัจจุบัน ได้นำหลักการสำคัญในระบอบประชาธิปไตยมาใช้ เช่น ๑.หลักความเสมอภาค ในการจัดบริการสาธารณสุขของรัฐให้แก่ประชาชนนั้น จะต้องยึดหลักของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน โดยประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเสมอภาคกัน ไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องรายได้หรือถิ่นที่อยู่ และจะต้องขยายการบริการสาธารณสุขให้เพียงพอและอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ ๒. หลักสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ โดยบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเลือกบริโภคบริการสาธารณสุขได้ตามความสมัครใจ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจ่ายของแต่ละบุคคล ซึ่งเสรีภาพนี้เกี่ยวข้องกับรายได้และอำนาจซื้อของแต่ละบุคคลด้วย เช่น การเลือกเข้ารับบริการโรงพยาบาลของรัฐหรือโรงพยาบาลของเอกชนย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นต้น ๓.หลักความเป็นธรรม/นิติธรรม การจัดการบริการสาธารณสุขของรัฐจะต้องสัมพันธ์กับความจำเป็นทางด้านสุขภาพของประชาชน โดยความจำเป็นทางด้านสุขภาพนี้ถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความแตกต่างจากความต้องการด้านสุขภาพเท่ากัน จะต้องได้รับการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน

ดังนั้น ผู้รับบริการที่จะใช้บริการสาธารณสุขมีสิทธิที่จะตัดสินใจในกิจการต่างๆ ด้วยตนเอง โดยเฉพาะผู้ป่วย ถือว่าเป็นบุคคลที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ พอสมควรเพื่อประกอบการตัดสินใจของตนเอง ฉะนั้นผู้ป่วยจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องได้รับการพิทักษ์สิทธิในหลายประเทศได้นำสิทธิของผู้ป่วยมาบัญญัติเป็นกฎหมาย สำหรับประเทศไทยมีได้ระบุไว้เป็นกฎหมายโดยตรง โดยมีการกำหนดสิทธิผู้ป่วย ซึ่งประกอบด้วย ๑. สิทธิที่จะได้รับการเพื่อสุขภาพ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยควรได้รับการรักษาพยาบาลโดยมาตรฐานวิชาชีพของผู้ที่มีหน้าที่รักษา ๒. สิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแพทย์ผู้รักษา หมายถึงผู้ป่วยมีสิทธิที่จะรับรู้อาการเจ็บป่วย วิธีรักษา ผลดี ผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น โดยมีแพทย์มีหน้าที่อธิบายให้ผู้ป่วยทราบเมื่อผู้ป่วยรับรู้แล้วยอมรับการรักษาจากแพทย์ ความยินยอมของผู้ป่วยนั้นจึงจะมีผลตามกฎหมายซึ่งเรียกว่า ความยินยอมภายหลังจากการบอกกล่าว

เพราะแพทย์ได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยแล้ว แพทย์มีสิทธิกระทำต่อร่างกายของผู้ป่วยตามกรรมวิธีของแพทย์ประเภทนั้นๆ ได้ ๓. สิทธิที่ปฏิเสธการรักษา หากเกิดกรณีหมอตทางรักษาจริงๆ แล้วแพทย์สามารถงดใช้เครื่องมือต่างๆ ที่จะช่วยผู้ป่วยได้ เพียงแต่ดูแลให้ถึงแก่ความตายตามธรรมชาติ แพทย์จะกระทำได้อีกต่อเมื่อเป็นเจตนาของผู้ป่วยและผู้ป่วยใช้สิทธิปฏิเสธการรักษา ๔. สิทธิส่วนบุคคล ผู้ป่วยมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของตนไว้เป็นความลับ ซึ่งในหลายประเทศได้นำสิทธิของผู้ป่วยมาบัญญัติเป็นกฎหมาย แต่สำหรับประเทศไทยนั้นมิได้ระบุไว้เป็นกฎหมายโดยตรง แต่มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ ว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของตนเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นๆ และมาตรา ๓๑ ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีการกำหนดสิทธิผู้ป่วยซึ่งประกอบด้วยสิทธิในการตัดสินใจที่รับหรือเลือกบริการทางการแพทย์ สิทธิที่จะได้รับบริการทางการแพทย์ที่มีมาตรฐาน สิทธิที่จะได้รับการบอกกล่าว หรือสิทธิที่จะรู้สิทธิส่วนตัวและสิทธิในครอบครัว สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย สิทธิที่จะได้รับการชดเชยความเสียหาย และสิทธิที่จะได้รับการปกปิดเรื่องราวไว้เป็นความลับ สำหรับประเทศไทยนั้นผู้ประกอบวิชาชีพ สภาวิชาชีพ และหน่วยงานที่มีส่วนสัมพันธ์กับผู้ป่วยโดยตรงซึ่งได้แก่ แพทย์สภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทย์สภา และคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ได้ร่วมกันประกาศเป็นคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย ไว้ดังนี้

๑. ผู้ป่วยทุกคนมีสิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ ตามมาตรฐานวิชาชีพจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติตามที่ตามบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ : โดยให้การต้อนรับผู้ป่วยทุกรายด้วยอัธยาศัยอันดี ดูแลผู้ป่วยทุกรายเป็นอย่างดีสมเหตุ สมผล ด้วยวิจรรณญาณ และความรู้ในวิชาชีพ อีกทั้งไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยพิเศษ หรือสามัญ และไม่เลือกลักษณะของความเจ็บป่วยด้วยความสุภาพ นุ่มนวล

๒. ผู้ป่วยมีมาขอรับการรักษายาบาลมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่เป็นจริงอย่างเพียงพอเกี่ยวกับวิชาชีพด้านสุขภาพด้วยภาษาที่ผู้ป่วยสามารถเข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเลือกตัดสินใจในการยินยอมหรือไม่ยินยอมให้ผู้ประกอบอาชีพด้านสุขภาพปฏิบัติต่อตนเว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน อันจำเป็นเร่งด่วน และเป็นอันตรายต่อชีวิต : โดยจะให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยและญาติในขอบเขตวิชาชีพ อธิบายหรือชี้แจงให้ผู้ป่วย และญาติเข้าใจข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งกฎระเบียบของโรงพยาบาลและความสำคัญของการรักษายาบาลในโรงพยาบาลก่อนยินยอมรักษา อธิบายให้ผู้ป่วยทราบทุกครั้งก่อนให้การพยาบาล รับฟังปัญหา ความคิดเห็น ความต้องการของผู้ป่วย ให้ผู้ป่วยหรือญาติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการรักษายาบาล รวมทั้งชี้แจง และอธิบายให้ผู้ใช้บริการทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องย้ายหรือส่งต่อไปยังสถานบริการอื่น

๓. ผู้ป่วยมีอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือรีบด่วนจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ โดยทันทีทันใด โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้ป่วยจะร้องขอความช่วยเหลือหรือไม่ : โดยจะตัดสินใจให้การช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในภาวะฉุกเฉินเสี่ยงอันตรายถึงชีวิตทันที และเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์การช่วยชีวิตให้พร้อมปฏิบัติการได้เสมอ

๔. ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับทราบชื่อ สกุล และประเภทของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพที่เป็นผู้ให้บริการแก่ตน : ต้องมีการปกป้องหรือติดบัตรชื่อ สกุล ตำแหน่งที่ถูกต้องให้ชัดเจนและอ่านง่าย

๕. ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะขอความเห็นจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพอื่นที่มีได้เป็นผู้ให้การรักษาพยาบาลแก่ตน และมีสิทธิในการขอเปลี่ยนผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพหรือเปลี่ยนสถานพยาบาลได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสิทธิการรักษาของผู้ป่วยที่มีอยู่ : โดยจะตระหนักถึงสิทธิสำคัญของผู้ป่วย คือ ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย ได้รับข่าวสาร และมีสิทธิที่จะเลือก อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้เลือกใช้บริการตามระเบียบของโรงพยาบาล ให้โอกาสช่วยเหลือ ประสานงาน เมื่อมีผู้ป่วยแจ้งความจำนงขอเปลี่ยนผู้ให้บริการหรือสถานบริการ พร้อมทั้งให้ข้อมูลหรือการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยในการจะได้รับการดูแลรักษาต่อตามสิทธิการรักษาของผู้ป่วยที่มีอยู่

๖. ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับการปกปิดเกี่ยวกับตนเอง จากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยเคร่งครัด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย : โดยผู้ป่วยทุกรายได้รับการรักษาความลับเกี่ยวกับข้อมูลเจ็บป่วย และไม่ให้ข้อมูลการรักษาพยาบาลแก่ผู้ที่ไม่ใช่ญาติใกล้ชิด เช่น นักข่าว อีกทั้งในการตอบข้อมูลด้านการรักษาพยาบาลทางโทรศัพท์ต้องประสานงานกับแพทย์เจ้าของไข้หรือที่กำหนด

๗. ผู้ป่วยมีสิทธิที่ได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน ในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการเป็นผู้เข้าร่วมหรือผู้ถูกทดลองในการทำวิจัยของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ : โดยเมื่อมีการวิจัย ทดลอง จะต้อง มีหนังสืออนุมัติจากผู้มีอำนาจในหน่วยงาน รมัดระวังไม่เปิดเผย ชื่อ สกุล ตลอดจนที่อยู่ของผู้ป่วยที่เข้าในการทดลอง วิจัย

๘. ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของตนที่ปรากฏในเวชระเบียนเมื่อร้องขอตามขั้นตอนสถานพยาบาลนั้น ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิหรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ป่วย : โดยผู้ป่วยสามารถขอดูผลการรักษาตนเองได้ เช่น ผลการตรวจของแพทย์ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัย พยาบาลผู้ให้ต้องมีวิจารณญาณในการให้ด้วย มีการบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด ถูกต้อง ครบถ้วน ไม่บันทึกผิดพลาดลงในแฟ้มประวัติ ไม่วางแฟ้มประวัติ ผลตรวจต่างๆ ไว้ที่เตียงผู้ป่วย

๙. บิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม อาจใช้สิทธิแทนผู้ป่วยที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี บริบูรณ์ ผู้บกพร่องทางกายหรือจิต ซึ่งไม่สามารถใช้สิทธิด้วยตนเองได้ : โดยให้ออกาสบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมมีสิทธิทุกกรณีตามคำประสิทธิผู้ป่วย

จากคำประกาศสิทธิผู้ป่วยตามที่ได้กล่าวมานั้น ทางโรงพยาบาลได้นำมาประกาศใช้เพื่อให้บุคลากรของโรงพยาบาลตระหนักและเคารพในสิทธิผู้ป่วยทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา และเพื่อให้ผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลเฉพาะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลได้อย่างเหมาะสม โดยโรงพยาบาลจะให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยทุกครั้งที่มาใช้บริการรักษาพยาบาล เพื่อรับทราบสิทธิของตนเองและวิธีใช้สิทธิโดยการแจ้งและแจกเอกสารคู่มือผู้ป่วย เพื่อให้ทราบถึงวิธีการรักษา วิธีการรักษาข้อมูลเพื่อเก็บเป็นความลับ วิธีขอข้อมูลการรักษาของตนเอง ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาของตนจากแพทย์ เป็นระยะ ทราบว่ามีสิทธิจะปฏิเสธการรักษา หยุดการรักษา เปลี่ยนผู้ให้การรักษา เปลี่ยนสถานที่รักษาได้ตลอดเวลา โดยแพทย์หรือผู้แทนแพทย์จะเป็นผู้ให้ข้อมูลผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการร้องขอดังกล่าว และให้ทางเลือกในการดูแลรักษา ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบผู้ป่วยจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ โดยโรงพยาบาลได้มีการกำหนดสิทธิผู้ป่วยเป็นนโยบายของโรงพยาบาลเพื่อพัฒนาคุณภาพการรักษาและตอบสนองสิทธิผู้ป่วย ดังนี้

๑. แพทย์เป็นผู้ให้ข้อมูลผลการตรวจ การวินิจฉัยโรค ทางเลือกในการรักษา ผลลัพธ์การรักษาที่คาดหวังและไม่คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นได้จากการตรวจสอบหาโรค รักษา การผ่าตัด (แล้วแต่กรณี) รวมทั้งบันทึกการให้ข้อมูล และสรุปการตัดสินใจของผู้ป่วยหรือผู้รับผิดชอบแทนผู้ป่วย

๒. กรณีทราบภายหลังว่าผู้ป่วยหรือผู้มีสิทธิตัดสินใจแทนผู้ป่วยเข้าใจไม่ตรงกันกับที่แพทย์ให้ข้อมูลหรือไม่เข้าใจ หรือต้องการได้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยที่มพยาบาลประสานงานกับแพทย์เจ้าของไข้เพื่อตอบสนองต่อปัญหา/ความต้องการดังกล่าว

๓. เมื่อรับเป็นผู้ป่วยใน แพทย์จะให้ข้อมูลการรักษา โดยเฉพาะกรณีเมื่อได้ผลตรวจสอบหาโรค เมื่อเปลี่ยนการวินิจฉัยโรค และเมื่อเปลี่ยนวิธีการรักษาจะต้องให้ข้อมูลการรักษาแก่ผู้ป่วยทุกครั้ง

๔. พยาบาลมีบทบาทในการร่วมรับรู้กระบวนการให้ข้อมูล และการตัดสินใจของผู้ป่วยหรือผู้รับผิดชอบแทนผู้ป่วยและลงนามเป็นพยานฝ่ายทุกครั้ง

๕. กรณีที่ผู้ป่วยมีปัญหาซับซ้อนหรือผู้ป่วย และ/หรือครอบครัวต้องการความชัดเจนเกี่ยวกับสภาพความเจ็บป่วยหรือต้องการข้อมูล และ/หรือคำแนะนำเป็นกรณีพิเศษ ให้จัดประชุมร่วมกันระหว่างทีมแพทย์พยาบาล ผู้ป่วยและครอบครัวเป็นกรณีพิเศษเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว

๖. ผู้อำนวยการ/ผู้แทนของผู้อำนวยการแพทย์ผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาผู้ป่วย ผู้ป่วยหรือผู้มีสิทธิตัดสินใจแทนผู้ป่วย มีสิทธิที่จะร้องขอให้มีความคิดเห็นที่ ๒ จากแพทย์ท่านอื่น ทั้งแพทย์ภายในและ

แพทย์จากอื่นๆ รวมทั้งมีสิทธิที่จะตั้งคำถามข้อสงสัยในคำวินิจฉัยหรือการรักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับการให้คำปรึกษา โดยให้รายงานความต้องการดังกล่าวแก่ผู้อำนวยการ และ/หรือตัวแทนของผู้อำนวยการ ทราบ เพื่อให้คำแนะนำ และ/หรือให้การสนับสนุนตามแนวทางปฏิบัติเมื่อมีการขอความเห็นที่ ๒ ต่อไป

๗. กรณีมีการเปลี่ยนแปลงแผนการรักษา ยุติการรักษา ปฏิเสธการรักษา ไม่ว่าจะเปลี่ยนโดยแพทย์หรือจากการร้องขอจากผู้ป่วยหรือผู้มีสิทธิตัดสินใจแทนผู้ป่วย แพทย์จะต้องบันทึกเหตุผลของการเปลี่ยน หรือบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์หรือผลกระทบ ทางเลือกที่ให้กับผู้ป่วยหรือผู้มีสิทธิตัดสินใจแทนผู้ป่วยในเวชระเบียน รวมทั้งสรุปข้อมูลการรักษาที่สำคัญในเวชระเบียนให้แพทย์ท่านอื่นดูแลต่อเนื่อง และ/หรือบันทึกในเอกสารสำหรับส่งต่อ เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวนำไปใช้ในการรักษาตามที่ต้องการ

๘. ห้ามนำข้อมูลทางการแพทย์ และข้อมูลสุขภาพอื่นๆ ของผู้ป่วยไปตีพิมพ์ประกาศไว้ที่ผู้อื่นเห็นได้ง่าย เช่น บริเวณหน้าห้องผู้ป่วย บริเวณเคาน์เตอร์พยาบาล เป็นต้น

๙. ห้ามพนักงานพูดคุยเกี่ยวกับผู้ป่วยในที่สาธารณะ เช่น ในลิฟต์ ในห้องอาหาร เป็นต้น

๑๐. ผู้ป่วยและผู้ที่มีผู้ป่วยอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ที่สามารถขอข้อมูลด้านการรักษาได้

๑๑. ทีมผู้ให้บริการมีหน้าที่แจ้งให้ผู้ป่วย และผู้มีสิทธิตัดสินใจแทนผู้ป่วยทราบวิธีการรักษาข้อมูลเป็นความลับ และข้อยกเว้นในการอนุญาตให้นำข้อมูลด้านการรักษาออกไปใช้ได้

๑๒. การทำวิจัยในมนุษย์ จะต้องดำเนินการขออนุมัติตามที่กำหนด โดยการวิจัยนั้นจะต้องทำตามนโยบายคุณภาพและความปลอดภัยของผู้ป่วย อีกทั้งต้องดำเนินการตามมาตรฐานสากลในการทำวิจัยมนุษย์

จากที่โรงพยาบาลได้ประกาศใช้และกำหนดสิทธิผู้ป่วยเป็นนโยบายของโรงพยาบาลนั้น พบว่ากระบวนการรักษาพยาบาลที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพทุกอย่างล้วนเป็นไปเพื่อมุ่งหวังให้ผู้ป่วยพ้นความเจ็บป่วย ความทุกข์ทรมานจากสภาพที่เป็นอยู่ อันเนื่องจากโรคร้ายไข้เจ็บเป็นสำคัญ แต่นอกเหนือจากความพยายามของผู้ประกอบวิชาชีพและบุคลากรสาธารณสุขแล้ว ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอันจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่ได้กล่าวมาคือ การได้รับความร่วมมือจากผู้ป่วย ดังนั้นผู้ป่วยทุกคนย่อมมีสิทธิในการรักษาพยาบาลในสถานประกอบวิชาชีพทั้งภาครัฐและเอกชนตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ จากสถานประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยเสมอภาคอย่างถูกต้องและเหมาะสม และพึงได้รับประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง พร้อมทั้งบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพ จำเป็นต้องรู้และเข้าใจสิทธิของผู้ป่วยอย่างถูกต้องและตระหนักถึงหน้าที่ในการพิทักษ์และตอบสนองต่อการใช้สิทธิของผู้ป่วย พร้อมทั้งหน่วยงานที่บริการผู้ป่วยต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้ป่วยทราบสิทธิของตน และมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองสิทธิ และสามารถขอใช้สิทธิได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในการใช้บริการ มีบริการด้านสุขภาพอย่างเพียงพอ และสามารถที่เข้าถึงบริการ

สุขภาพได้นั้น เช่นค่าบริการควรอยู่ในระดับที่ทุกคนพอจ่ายได้และบนหลักความยุติธรรม ที่ตั้งของสถานบริการสุขภาพควรตั้งอยู่ในที่คนเข้าถึงได้ และมีบริการที่คำนึงถึงผู้มีความพิการ และกลุ่มที่อ่อนแออื่นๆ

บทสรุป

ประชาธิปไตยกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมพบว่าระบบบริการสาธารณสุขในประเทศไทยได้นำหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยมาเกี่ยวข้อง เช่น ๑.หลักความเสมอภาค ๒.หลักสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ ๓.หลักความเป็นธรรม มาร่วมกันกำหนดเป็นประกาศสิทธิของผู้ป่วย โดยโรงพยาบาลได้นำประกาศสิทธิผู้ป่วยมาประกาศใช้และกำหนดเป็นนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล โดยเน้นหลักสิทธิผู้ป่วยที่ได้กำหนดไว้ ๙ ข้อ นำมาใช้ในการให้บริการผู้ป่วย/ผู้มาใช้บริการ โดยเมื่อเกิดการเจ็บป่วยควรได้รับการรักษาพยาบาลโดยมาตรฐานวิชาชีพของผู้ที่มีหน้าที่รักษาและผู้ป่วยมีสิทธิที่จะรับรู้อาการเจ็บป่วย วิธีรักษา ผลดี ผลเสียที่อาจจะมีขึ้น และหากเกิดกรณีหมดทางรักษาจริงๆ แล้วแพทย์สามารถดื้อใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ช่วยผู้ป่วย เพียงแต่ดูแลให้ถึงแก่ความตายตามธรรมชาติ อีกทั้งโรงพยาบาลยังให้บริการต่างๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกัน ควบคุมโรค และปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและบำบัดสภาวะความเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคลครอบครัวและชุมชนด้วย อีกทั้งเพื่อให้บุคลากรของโรงพยาบาลตระหนักและเคารพในสิทธิผู้ป่วยทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา และเพื่อให้ผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลเฉพาะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

๑. ศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย (๒๕๖๐). หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๒๐/๑๐/๒๕๖๔, จาก https://www.ect.go.th/dec/ewt_news.php?nid=๗๑&filename=index
๒. คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ(๒๕๔๑). คำประกาศสิทธิผู้ป่วยและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย ๒๐/๑๐/๒๕๖๔, จาก <https://med.mahidol.ac.th/medicalrecord/th/siti>
๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ก, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐, หน้า ๑-๙๙
๔. พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ.(๒๕๖๓) หน้าที่อันพึงปฏิบัติของผู้ป่วย. ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม ๑๑๗, ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓, หน้า ๕-๖.
๕. คมสัน สุขมาก. (๒๐๑๖). การปฏิบัติต่อผู้ป่วยตามหลักสิทธิมนุษยชน. วารสารพยาบาลตำรวจ, ๒๕๕๙ (๘), ๒๑๖.
๖. สุรีย์ ธรรมิกบวร (๒๕๖๒). สิทธิผู้ป่วยและจรรยาบรรณวิชาชีพ (รายงานผลการวิจัย). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
๗. ทินกร จังหาร (๒๕๖๓). สิทธิผู้ป่วย และข้อควรทราบของผู้ป่วยในการบริการ (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม : มหาวิทยาลัยคริสเตียน.